
Studia w dziedzinie literatury i języka polskiego w Uniwersytecie Moskiewskim im. M. W. Łomonosowa.

Biuletyn Polonistyczny 12/36, 130-134

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w latach ubiegłych, na dwu poziomach: elementarnym, obejmującym 3 godziny lektoratu i 2 godziny konwersacji dziennie, oraz zaawansowanym - lektoraty, konwersatoria /językowostylistyczne, historycznoliterackie/, interpretacje tekstów staropolskich, gwarowych, prozy i poezji współczesnej, jak również wykłady z języka, literatury i kultury polskiej, problemów współczesności itp. Wykłady na Kursie prowadzili profesorowie i pracownicy naukowci Uniwersytetu Warszawskiego, Jagiellońskiego oraz PAN, jak również krytycy literaccy. Dokładny wykaz tytułów wykładów i konwersatoriów zamieszczono w z. 35 "Biuletynu Polonistycznego" /s. 113-117/.

Podczas pobytu w Polsce uczestnicy Kursu mieli możliwość obejrzenia sześciu przedstawień teatralnych w Warszawie i Krakowie, kilku filmów produkcji polskiej, uczestniczyli w zorganizowanym wieczorze współczesnej muzyki polskiej z prelekcją i ilustracją muzyczną z płyt. Agencja autorska zaprosiła uczestników Kursu na spotkanie z polskimi pisarzami i tłumaczami.

Poza możliwością poznania Warszawy i Krakowa, gdzie odbywały się zajęcia Kursu, goście nasi mieli możliwość zwiedzenia Żelazowej Woli, Wilanowa, Oświęcimia, Nowej Huty, Ojcowa i Pieskowej Skały. Wielką atrakcją turystyczną dla uczestników Kursu była wycieczka do Kadzidła, gdzie zapoznano ich z folklorem kurpiowskim zaprezentowanym przez zespół ludowy "Kurpianka", oraz dwudniowa wycieczka /17-18 września/ autokarem na trasie Płock-Toruń, podczas której kursanci zwiedzili, poza wymienionymi miastami, Łowicz, Walewice i Tum.

Doc.dr Zbigniew Sudolski
Uniwersytet Warszawski

2. STUDIA W DZIEDZINIE LITERATURY I JĘZYKA POLSKIEGO W UNIWERSYTECIE MOSKIEWSKIM IM. M.W. ŁOMONOSOWA

Uniwersytet Moskiewski rozpoczął nauczanie polonistów już od r. 1944. Od tego czasu przygotował on kilkuset specjalistów w dziedzinie literatury i języka polskiego, którzy obecnie

pracują w różnych instytucjach naukowych, w wydawnictwach, w komitecie d/s radia, w prasie oraz jako tłumacze w przedsiębiorstwie "Inturist" i w innych organizacjach. Właśnie absolwenci Uniwersytetu Moskiewskiego prowadzą prace naukowe w dziedzinie literatury polskiej w Instytucie Sławistyki i Bałkanistyki AN ZSRR /dr nauk filologicznych I.K.Gorski, kandydaci nauk filologicznych B.F.Stachiejew, W.W.Witt, W.A. Choriew, D.S.Prokofiewa, A.W.Lipatow, młodszy pracownicy naukowcy T.P.Agapkina, N.A.Bogomołowa/ oraz w Instytucie Literatury Światowej AN ZSRR /kandydaci nauk filologicznych A.G.Piotrowska i J.Kurbatowa, mł. prac. nauk. S.I.Bełza/.

Absolwenci Uniwersytetu Moskiewskiego, tłumacze i redaktorzy Państwowego Wydawnictwa Literackiego, N.J. Podolska i J.M. Żywowa, a także współpracująca z Wydawnictwem "Progress" M.I.Koniewa, mają poważne zasługi w dziedzinie publikacji dzieł polskiej literatury pięknej. Bibliografię przekładów pisarzy polskich na język rosyjski i rosyjskie prace krytyczne o nich przygotowuje absolwentka Moskiewskiego Uniwersytetu, pracownik Państwowej Biblioteki Literatur Obcych I.L. Kurant.

W roku akademickim 1969/1970 literaturę i język polski na sławistyce Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Moskiewskiego studiuje 20 studentów na studiach dziennych i 15 - na wieczorowych. W okresie 5 lat /na studiach dziennych/ i 6 lat /na wieczorowych/ studenci mają lektoraty z języka polskiego oraz cykle wykładów z historii języka polskiego, gramatyki współczesnego języka polskiego i specjalne /monograficzne/ wykłady na temat różnych problemów językoznawstwa polskiego. Zarówno wykłady i seminaria z teoretycznych zagadnień języka polskiego, jak praktyczną naukę języka prowadzą kandydaci nauk filologicznych A.S.Poswianska i Z.M.Chołonina oraz wykładowca T.S.Tichomirowa.

Program z literatury polskiej obejmuje trzyletni systematyczny kurs historii literatury polskiej /doc. H.Z. Cybienko/ oraz wykłady monograficzne, poświęcone poszczególnym okresom rozwoju literatury polskiej lub twórczości niektórych pisarzy. W ciągu ostatnich paru lat omawiane były następujące tematy: twórczość B.Prusa, rozwój powieści polskiej w XIX wieku /doc. H.Z.Cybienko/, współczesna poezja i proza polska /kandydat nauk filologicznych W.A.Choriew/.

Wykłady z historii literatury polskiej obowiązują także studentów-literaturoznawców sekcji filologii rosyjskiej/studentenci-lingwiści mają lektorat języka polskiego/. Wykłady te należą do programu zajęć z historii literatury słowiańskiej dla wszystkich studentów slawistyki; jako nieobowiązujące, prowadzone są one dla studentów historii specjalizujących się w historii krajów słowiańskich.

Studenci każdego roku polonistyki składają prace kursowe, przygotowane na specjalnych seminariach literatury i języka polskiego. W trzecim roku nauki są to zazwyczaj seminaria poświęcone literaturze polskiej XIX wieku /w minionym roku akademickim - seminarium na temat powieści polskiej w latach 1860-1880/, w czwartym roku - współczesnej literaturze polskiej.

Po ukończeniu studiów studenci polonistyki piszą prace dyplomowe, często poświęcone polsko-rosyjskim powiązaniom w zakresie literatury. Tak więc, na przykład, zostały obronione prace o Briusowie w Polsce /S.I.Belza/, o rosyjskim i polskim "zbędnym" człowieku /W.Baranska/. W roku bieżącym przygotowana jest praca o twórczości Przybyszewskiego w krytyce rosyjskiej /S.Czumakowa/. Szczególnym zainteresowaniem studentów-dyplomantów cieszy się współczesna literatura polska. W ubiegłym roku oceny piątkowe otrzymały prace o specyfice artystycznej powieści-epopei J.Iwaszkiewicza "Sława i chwała" /G.Martynowa/, o rozwoju twórczości S.Dygata /J. Szymanska/, o powieści T.Konwickiego "Sennik współczesny" /T.Igoszyna/ oraz o prozie Kornela Filipowicza /N.Morozowa/. W tym roku mają się odbyć obrony prac poświęconych m.in. twórczości T.Brezy, sposobowi narracji w powieściach J.Kawalca, poezji T.Różewicza i W.Szyborskiej oraz działowi krytyki pisma "Twórczość".

Moskiewscy studenci polonistyki z uwagą śledzą prace polskich krytyków i literaturoznawców. Wysoko oceniane są przez nich również osiągnięcia nauki polskiej w dziedzinie bibliografii. Studentka E.Płotnikowa przygotowuje do obrony swoją pracę dyplomową poświęconą "Nowemu Korbutowi".

Katedra Filologii Słowiańskiej, kierowana przez znanego językoznawcę-slawistę prof. S.B.Bernsteina, prowadzi również

studia doktoranckie. Studia te ze specjalizacją "literatura polska" ukończyli w różnych okresach współcześni badacze historii literatury polskiej i jej popularyzatorzy w Związku Radzieckim: I.Kończaszewa, S.G.Pietrow, N. Artiunowa-Baszyndżagian, A.W.Lipatow, A.A.Pisariew i inni.

Katedra Filologii Słowiańskiej systematycznie publikuje prace naukowe w zeszytach "Słowiańskiej Filologii", redagowanych przez prof. Bernsteina i doc. Cybienko /począwszy od roku 1951 ukazało się 7 zeszytów/. W ostatnich latach wydane zostały m.in. prace H.Z.Cybienko "Eliza Orzeszkowa i Bolesław Prus w ocenie współczesnej i krytyki literackiej w Rosji" /z. III/, "Eliza Orzeszkowa i literatura rosyjska"/z.V/, "<Lalka> Bolesława Prusa" /z. VI/, artykuły S.G.Pietrowa o historii powstania powieści J.Andrzejewskiego "Popiół i diament" /z. IV/ i o twórczości J.Andrzejewskiego do roku 1945/z.VII/, artykuł N.Artiunowej-Baszyndżagian "Cechy charakterystyczne polskiego dramatu realistycznego końca XIX-początku XX wieku" /z. IV/, artykuły A.A.Pisariewa o problemie charakterów w powieści Newerlego "Pamiętka z celulozy" /z. VI/, A.W.Lipatowa "Pierwsza powieść polska" i inne.

Docent Cybienko zajmuje się przede wszystkim powieścią polską XX wieku i jej powiązaniem z literaturą rosyjską. Na te i inne tematy opublikowała ona około 50 prac. W czerwcu 1969 roku H.Z.Cybienko obroniła pracę habilitacyjną na temat "Polska powieść społeczna w latach 1840-1870". Obecnie opracowuje monografię o twórczości B.Prusa.

Starszy wykładowca Z.M.Chołonina zajmuje się twórczością J.Tuwima oraz problematyką przekładów poezji polskiej na język rosyjski. Tej tematyce poświęcone są opublikowane przez nią prace "Powojenna poezja J.Tuwima" /"Słowiańska Filologia", z. VI/, "Pierwsza publikacja J.Tuwima w prasie radzieckiej /wiersz <Do prostego człowieka> i jego rosyjskie przekłady/" /tamże, z. VII/ oraz "Liryka J.Tuwima w przekładach A.Achmatowej" /"Więstnik MGU, seria Filologia" 1969, nr 2/.

Na zakończenie powiedzieć należy, że z każdym rokiem umacniają się coraz bardziej kontakty pomiędzy radzieckimi wykładowcami i studentami polonistyki - z jednej strony, a pisarzami i literaturoznawcami polskimi - z drugiej. Studenci Uniwersytetu Moskiewskiego gościli u siebie Władysława Broniew-

skiego, Jarosława Iwaszkiewicza, Igora Newerlego, Stanisława Ryszarda Dobrowolskiego, Annę Kamińską, Mariana Piechała, Marię Klimas-Błachutową, Edmunda Niziurskiego i innych poetów i pisarzy polskich. Wykłady dla studentów polonistyki prowadzili prof. prof. Jan Zygmunt Jakubowski, Janina Kulczycka-Caloni, Eugeniusz Sawrymowicz, Zdzisław Libera oraz Jan Baculewski. Uczestniczyli w spotkaniach ze studentami i wygłosili referaty na posiedzeniach katedry prof. prof. Henryk Markiewicz i Marian Jakubiec, dr dr Antoni Semczuk, Bazyl Białokozowicz, Bolesław Faron, Władysław Piotrowski, Jadwiga Urbańska, Krystyna Sierocka, Zbigniew Żabicki, Helena Zaworska, Ryszard Przybylski, Marian Stępień i inni.

Obecnie studenci polonistyki mają możliwość odbywania w Polsce miesięcznych praktyk językowych, co niewątpliwie pomaga w opanowaniu języka polskiego i rozszerzeniu wiadomości o literaturze polskiej.

Doc. H.Z.Cybieńko

3. Z PRAC INSTYTUTU KULTURY POLSKIEJ W LONDYNIE

Od 23 lat, tj. od r. 1946, działa na terenie Wielkiej Brytanii Instytut Kultury Polskiej, z siedzibą w Londynie, który stał się jednym z głównych ogniw wiążących naukę i kulturę obu naszych narodów.

Druga wojna światowa przyniosła zbliżenie Polski do Anglii na skalę nie spotykaną dotąd w naszej historii. Zadzierzgnięte w czasie wojny więzy przyjaźni, następnie nadal utrzymywane - są podtrzymywane i pogłębiane dzięki pracy Instytutu, który stworzył ramy organizacyjne dla wzajemnej współpracy na polu nauki i kultury. Potrzeba powołania do życia placówki tego typu była doceniana zarówno przez Polaków, jak Anglików: niemalże jednocześnie powołano do życia w 1946 r. - w Warszawie - oddział British Council, zaś w Londynie - Instytut Kultury Polskiej.

W rezultacie kilkunastoletniej działalności obu placówek dziesiątki naukowców oraz setki studentów szkół wyższych